

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 073 "Менеджмент"
Освітній рівень Перший (бакалаврський)
Освітня програма "Логістика"

Статус дисципліни обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій.

Протокол № 1 від 25.08.2022 р.

Розробники:

Геращенко Інна Миколаївна, к.е.н., доцент.

Томах Вікторія Володимирівна, к.е.н., доцент,

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Планування та організація діяльності підприємства» є обов'язковою дисципліною першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Менеджмент». Дана дисципліна дозволяє сформулювати знання щодо принципів і особливостей креативного управління інноваціями підприємства. Конкуренентоспроможність і розвиток підприємства залежать від ефективного управління його операційною функцією, а саме планування та організації. Створення конкурентних переваг кожному підприємству можливе завдяки ефективному здійсненню процесу управління, однією з найважливіших частин якого є планування. Планування діяльності підприємства є підставою прийняття поточних та довгострокових управлінських рішень. Організація планової діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання має ряд особливостей, що потребує комплексного підходу, вимагає знань економічних показників, методів планування та їх вмілого використання, що й обумовлює актуальність даної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: здобуття необхідних теоретичних знань та практичних навичок щодо забезпечення ефективного планування діяльності підприємств та формування вмінь розроблення операційної стратегії, створення, використання операційних систем в сучасних умовах розвитку ринкової економіки як основи забезпечення досягнення місії організації та підвищення якісного рівня процесу управління в цілому.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства» є: поглиблення та систематизація знань щодо сутності та особливостей планування діяльності підприємства; ознайомлення з методами організації діяльності підприємства, визначення методів та алгоритмів планування та організації діяльності підприємства, формування практичних навичок щодо планування та організації діяльності підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи та практичні навички планування та організації діяльності підприємств

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	6
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Менеджмент, теорія ймовірності та математична статистика, макро- і мікроекономіка, теорія організації, економіка підприємств	Маркетинг, економічний аналіз діяльності підприємства, стратегічний менеджмент

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	
СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними	
СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту	
ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	РН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.	РН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації	РН7. Виявляти навички організаційного проектування.
СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту	РН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту	
СК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом	РН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	РН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними	
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу	РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	
СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	
СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.	РН18. Використовувати принципи та методи логістики в загальній системі менеджменту підприємства для зниження витрат та оптимізації логістичних потоків і процесів організацій.

СКЗ. Здатність визначати перспективи розвитку організації.	РН19. Застосовувати логістичний підхід до управління ресурсами організацій та забезпечувати підвищення їх конкурентоспроможності. Демонструвати навички оптимізації організаційно-технологічних аспектів основних функцій логістики з використанням комунікативно-інформаційного забезпечення
--	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Планування діяльності підприємства

Тема 1. Планування та його значення в економіці підприємства, балансовий метод планування

Планування як одна з основних функцій менеджменту, необхідність планової діяльності на підприємстві. Планомірність та пропорційність як об'єктивні риси суспільного виробництва. Роль планування в людській діяльності. Сутність планування, етапи процесу планування. Види планування. Принципи планової діяльності. Методи планування. Організаційні особливості планової діяльності на підприємстві. Різноманітність планів та планової роботи на підприємстві. Бізнес-план як елемент і надбудова над планом підприємства. Сутність балансового методу. Матеріальні, вартісні та трудові баланси. Планові баланси на різних рівнях планування. Система планових балансів підприємства. Планові баланси в економіці підприємства. засобах. Використання балансового методу при плануванні собівартості. Балансовий метод та фінансове планування.

Тема 2. Нормативний метод планування. Планування ефективності виробництва

Поняття планових норм та нормативів, їх види. Необхідність обґрунтування можливостей досягнення якісних та кількісних показників плану. Норми і нормативи як відображення цих можливостей. Трудові та матеріальні норми та нормативи, їх склад та характеристика. Фінансові нормативи, їх призначення. Методи розробки норм і нормативів. Планування організаційно-технічного розвитку підприємства. Зростання ефективності діяльності як найважливіша мета підприємства в умовах ринку. Планування оновлення продукції. Проблема стимулювання підвищення ефективності заходів. Планування підвищення ефективності виробництва. Основні показники ефективності: прибуток та пов'язані з ним показники. Особливості показників ефективності при різних формах власності.

Тема 3. Розробка виробничої програми та планування її матеріально-технічного забезпечення, планування виробничої потужності

Зміст плану виробництва й реалізації продукції підприємства, методи та етапи розробки виробничої програми. Показники виробничої програми підприємства. Натуральні та вартісні показники плану. Номенклатура та асортимент вироблюваної продукції. Номенклатурна політика підприємства в умовах переходу до ринку. Планування реалізації продукції. Зміст та завдання плану матеріально-технічного забезпечення. Планування потреби у матеріальних ресурсах. Планування запасів.

Визначення ефективного часу роботи устаткування. Вхідна, вихідна та середньорічна потужність. Показники виробничої потужності підприємства. Показники використання

виробничих потужностей і основних фондів. Планування поліпшення використання виробничих потужностей та основних фондів.

Тема 4. Планування праці, заробітної плати, кадрів та собівартості

Завдання та значення планування праці, заробітної плати, кадрів і соціальних питань на підприємстві. Планування чисельності персоналу. Плановий баланс робочого часу. Планування зростання продуктивності праці та абсолютного й відносного вивільнення робітників. Планування заробітної плати та фонду споживання. Склад фонду оплати праці і його планування. Склад фонду споживання. Державний Планування кадрів та зайнятості. Джерела покриття потреби в кадрах. Важливість рішення соціальних питань у сучасних умовах.

Мета, завдання та зміст планування собівартості. Контролінг плану з собівартості. Класифікації витрат, що використовуються при плануванні. Прямі та непрямі, основні та накладні витрати. Умовно-постійні й умовно-змінні витрати. Планування зниження собівартості за техніко-економічними факторами. Складання планових калькуляцій собівартості продукції. Планування кошторису витрат на виробництво. Планування цін на продукцію підприємства.

Тема 5. Планування прибутку та фінансів та розробка бізнес-плану

Сутність та значення фінансового планування на підприємстві. Планування фінансових показників. Планування фінансових результатів та розподілу прибутку. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві. Планування фінансових показників. Планування фінансових результатів та розподілу прибутку.

Сутність та призначення бізнес-плану. Структура бізнес-плану, послідовність його розробки. Маркетинговий план. Виробничий план. Організаційний план. Фінансовий план. Оцінка ризиків. Обговорення бізнес-плану та внесення коректив.

Змістовий модуль 2. Організація діяльності підприємства

Тема 6. Сутність і завдання організації діяльності підприємства

Поняття і основні завдання організації діяльності підприємства. Зміст організації виробництва. Основні аспекти теорії організації виробництва. Сутність і зміст основних принципів організації виробничих процесів: диференціація, спеціалізація, пропорційність, прямоточність, безперервність, паралельність, автоматичність, оптимальність, гнучкість, стандартизація.

Історія формування та розвитку науки організації виробництва. Ключові моменти, що визначили становлення наукових основ організації виробництва. Внесок представників різних наукових шкіл в галузі організації виробництва в розширення обріїв науки.

Тема 7. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття та зміст операційної діяльності підприємства. Елементи виробничої діяльності. Продукція виробничої діяльності. Виріб, послуга.

Поняття та основні елементи виробничого процесу. Склад і структура виробничого процесу. Сутність основних, допоміжних та обслуговуючих процесів. Склад і сутність стадій основного процесу на виробничому підприємстві. Технологічні процеси.

Поняття про тип виробництва. Сутність та характеристика організації виробничого процесу в часі. Поняття тривалості виробничого циклу. Склад і структура тривалості виробничого циклу. Шляхи скорочення тривалості виробничого циклу.

Тема 8. Організація та управління трудовими процесами, нормування праці

Поняття і цілі організації праці. Розподіл праці, зміст і її структурування. Розширення завдань, збагачення змісту завдань, зміна робіт, групова робота. Карта організації праці. Ергономічні вимоги до обладнання. Умови праці. Промислова естетика. Організація робочого місця. Системи забезпечення та обслуговування робочих місць. Режим праці та відпочинку. Підготовка та підвищення кваліфікації. Багатоверстатне обслуговування та суміщення професій.

Поняття норм та їх призначення. Перспективні норми. Методи та організація встановлення техніко-економічних норм. Організація використання матеріальних ресурсів. Виявлення резервів економії матеріалів. Нормування витрат матеріалів.

Визначення матеріальних і трудових ресурсів для основного та допоміжного виробництва.

Тема 9. Організація контролю якості послуг і продукції

Загальний менеджмент якості (TQM). Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінки. Нормативи якості товарів та послуг. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз програм забезпечення якості У. Е. Демінга, Д. Джурана, П. Кросбі, К. Ішикава, Ш. Шинго. Методи Дж. Тагуші. Підхід з точки зору загального менеджменту якості. Розвиток програми забезпечення якості. Групи управління якістю і система боротьби за якість товарів.

Комплексний підхід до питань продуктивності. Показники результативності функціонування операційних систем. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності організації. Шляхи підвищення продуктивності праці в організації.

Тема 10. Організація виробничої інфраструктури підприємств промисловості та сервісу

Поняття інфраструктури підприємства (в цілому), виробничої та соціальної інфраструктури підприємства. Концептуальні підходи до організації виробничої інфраструктури підприємства. Основи організації і проектування підрозділів підприємства допоміжного виробництва.

Функції підрозділів виробничої інфраструктури підприємства. Зміст та завдання організації технічного обслуговування виробництва. Стан та тенденції розвитку технічного обслуговування виробництва.

Склад і завдання ремонтного господарства промислового підприємства. Поняття системи забезпечення виробництва технологічним оснащенням й інструментом. Склад і завдання інструментального господарства промислового підприємства. Планування потреби в інструменті. Організація зберігання, видачі та відновлення інструмента. Удосконалення організації інструментального господарства підприємства.

Тема 11. Операційна стратегія

Коло стратегічних питань, що вирішується в операційному менеджменті. Базові стратегії щодо розробки операційної стратегії: корпоративна та ринкова стратегії. Проблеми, які ставляться корпоративною і ринковою стратегіями перед операційною стратегією.

Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Операційні пріоритети. Пріоритети, які визначають місце підприємства на ринку. Зсув конкурентних пріоритетів. Формування стратегії виробництва товару.

Розробка стратегії процесу. Типи процесів: сфокусований на процесі, сфокусований на продукті та процесі, який повторюється. Порівняння стратегій процесів. Особливості стратегій сервісних процесів.

Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Виражена компетентність та конкурентні переваги.

Перелік практичних (семінарських) / лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/лабораторних/практичних заняттях основним методом є пояснювально-ілюстративний метод. Усі лекції представлені у вигляді презентацій з використанням Microsoft PowerPoint. На заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: міні-лекції (Тема 2, 7), групова робота (Тема 3, 8), кейс- технології (Тема 5), семінари-дискусії (Тема 1), ділові ігри (Тема 11), ситуаційні завдання (Тема 4).

Під час проведення лекційних та лабораторних занять використовуються також: репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу скласти іспит, – 35 балів). Порядок проведення поточного оцінювання знань здобувачів відбувається під час лекційних, практичних та лабораторних занять та виконання завдань.

Практичні та лабораторні заняття: вирішення запропонованих завдань дає можливість отримати по 5 балів (за умови повного виконання з наданням достатніх пояснень), написання колоквиумів – підсумкових контрольних робіт оцінюються по 10 балів. Загальна кількість балів за практичні заняття складає 60 балів.

Самостійна робота включає пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до тестових завдань, експрес опитування, контрольних робіт. Результати самостійної роботи перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – усних опитувань, доповідей і письмових робіт.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 10 тестових питань (кожне по 1 балу) та 3 практичних ситуацій (одне стереотипне - 5 балів, одне діагностичне - 10 балів та одне евристичне завдання - 15 балів), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Під час семестрового контролю у формі екзамену підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35. Здобувача слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів

– зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у екзаменаційну «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
ТЕМА 1	<i>Аудиторна робота</i>		
Планування та його значення в економіці підприємства, балансовий метод планування.	Лекція 1. Планування та його значення в економіці підприємства, балансовий метод планування.	Активна робота	
	Практичне заняття 1. Обговорення питань значення планування на підприємствах, його видів, організаційних особливостей.	Виконання завдання	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 2.	<i>Аудиторна робота</i>		
Нормативний метод планування. Планування ефективності виробництва	Лекція 2. Нормативний метод планування. Планування ефективності виробництва	Активна робота	
	Лабораторна робота 1. Вирішення практичних завдань щодо визначення показників випуску та реалізації продукції, розрахунку показників, що характеризують потребу підприємства у матеріалах для виконання виробничої програми.	Виконання лабораторної роботи	5
	Практичне заняття 2. Вирішення практичних завдань щодо визначення показників випуску та реалізації продукції, розрахунку показників, що характеризують потребу підприємства у матеріалах для виконання виробничої програми.	Виконання завдання	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
	<i>Аудиторна робота</i>		

ТЕМА 3. Розробка виробничої програми та планування її матеріально-технічного забезпечення, планування виробничої потужності	Лекція 3. Розробка виробничої програми та планування її матеріально-технічного забезпечення	Активна робота		
	Лабораторна робота 2. Вирішення завдань щодо визначення показників випуску та реалізації продукції	Виконання лабораторної роботи		
	Лекція 4. Розробка виробничої програми та планування її матеріально-технічного забезпечення			
	Лабораторна робота 3. . Вирішення завдань щодо визначення показників, що характеризують потребу підприємства у матеріалах для виконання виробничої програми.	Презентація	5	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття			
ТЕМА 4. Планування праці, заробітної плати, кадрів та собівартості	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 5. Планування праці, заробітної плати, кадрів та собівартості	Активна робота		
	Лабораторна робота 4. Вирішення практичних завдань з визначення планової чисельності персоналу підприємства	Виконання завдання	5	
	Лабораторна робота 5. Вирішення практичних завдань з розрахунку фонду заробітної плати, визначення планового рівня продуктивності праці.			
	<i>Самостійна робота</i>			
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття			
ТЕМА 5. Планування прибутку та фінансів та розробка бізнес-плану	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 6. Планування прибутку та фінансів та розробка бізнес-плану.	Активна робота		
	Лабораторна робота 6. Обговорення особливостей складання бізнес-плану за розділами.	Виконання завдання	5	
	Практичне заняття 3. Колоквіум	Колоквіум	10	

-	<i>Самостійна робота</i>		
плану.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
Змістовий модуль 2			
ТЕМА 6. Сутність і завдання організації діяльності підприємства	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 7. Сутність і завдання організації діяльності підприємства	Активна робота	
	Практичне заняття 4. Визначення принципів організації діяльності підприємств	Активна робота в групі	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 7. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 8. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати		
	Лабораторна робота 7. Розрахунок виробничого циклу простого процесу, Визначення виробничого циклу складного процесу	Виконання лабораторної роботи,	5
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА 8. Організація та управління	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 9. Організація та управління трудовими процесами, нормування праці	Активна робота	
	Лабораторна робота 8. Організація трудового місця на підприємствах сервісу	Виконання лабораторної роботи,	5
<i>Самостійна робота</i>			

ління трудо вими проце сами, норму вання праці	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА	<i>Аудиторна робота</i>		
9. Орган ізація контр олю якості послу г і проду кції	Лекція 10. Організація контролю якості послуг і продукції	Активна робота	
	Лабораторна робота 9. Визначення показників якості послуг та продукції	Виконання завдання	
	Практичне заняття 5. Системи якості продукції	Презентаці я	5
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА	<i>Аудиторна робота</i>		
10 Орган ізація вироб ничої інфра структ ури підпр иємст в проми слово сті та сервіс у.	Лекція 11. Організація виробничої інфраструктури підприємств промисловості та сервісу	Активна робота	
	Лабораторна робота. 10. Рух предметів праці.	Виконання лабораторн ої роботи	
	Лабораторна робота 11. Визначення показників ремонтного виробництва	Виконання лабораторн ої роботи	5
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
ТЕМА	<i>Аудиторна робота</i>		
11. Опера ційна strate гія	Лекція 12. Операційна стратегія		
	Лабораторна робота 12. Сукупне (агрегативне) планування		
	Практичне заняття 6. Колоквіум	Колоквіум	10
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття		
Іспит			40

Рекомендована література

Основна

1. Веретенникова Г. Б. Планування та організація діяльності підприємства [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. Б. Веретенникова, В. В. Томах, І. М. Геращенко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 209 с.
2. Планування та організація діяльності підприємства . Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / укл. В. В. Томах, Г. Б. Веретенникова, І. М. Геращенко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 93 с.

Додаткова

3. Апарова О. В. Важливість процесу планування та організації створення нового товару в маркетингу інновацій / О. В. Апарова // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 28(1). - С. 117-121.
4. Великих К. О. Використання бізнес-плану та стратегічного планування в якості інструментів, які створюють конкурентну перевагу / К. О. Великих // Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки. - 2019. - Вип. 4. - С. 10-13.
5. Захаров В. А. Конкурентне середовище промислового підприємства та його вплив на операційний менеджмент / В. А. Захаров // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2019. - Т. 24, Вип. 1. - С. 54-58.
6. Кондратюк О. М. Бізнес-планування в підприємницькому середовищі: теоретичний аспект / О. М. Кондратюк, В. І. Пшеничний // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. - Вип. 26(1). - С. 90-94.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

7. Офіційний вісник України (база нормативних документів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovv.com.ua>
8. Ліга Бізнес Інформ. – Режим доступу: [// www.liga.net](http://www.liga.net).
9. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
10. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
11. Сервер Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
12. Планування та організація діяльності підприємства. Модуль 1. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6590>
13. Планування та організація діяльності підприємства. Модуль 2. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6567>